

Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
Werkveld:	Organisatie
Beleidsnummer:	6.31
Datum:	April 2012
Versie:	2
Positief advies directieberaad:	22-05-2012
Vastgesteld bestuur:	13-06-2012
Instemming GMR:	11-06-2012

Inleiding

Kinderen die bij het opgroeien worden mishandeld of waar niet goed voor wordt gezorgd, hebben recht op bescherming.

Ouders of verzorgers moeten goed voor hun kinderen zorgen zodat hun kinderen zich goed kunnen ontwikkelen.

Dat betekent onder meer dat het kind

- liefde krijgt
- gezond en goed te eten heeft
- een bed heeft om in te slapen en kleren om aan te trekken
- prettig op kan groeien

De overheid helpt de ouders of verzorgers bij de zorg en opvoeding van hun kind. Ook als het daarmee niet goed gaat. Dat kan onder meer door bij het Centrum voor Jeugd en Gezin hulp of advies te vragen.

Kindermishandeling en huiselijk geweld

De overheid wil kindermishandeling en huiselijk geweld tegengaan. Daarom heeft zij de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in het leven geroepen. Dit betekent dat alle onderstaande sectoren het vermoeden van kindermishandeling melden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Dit is de centrale hulpinstantie voor advies over kindermishandeling en het melden van kindermishandeling.

Er is meldplicht voor

- het onderwijs
- (jeugd)gezondheidszorg
- de kinderopvang
- de jeugdzorg
- maatschappelijke ondersteuning
- politie en justitie
- gemeenten

Per 1 november 2011 is door de overheid de meldcode ingevoerd. De meldcode is een overzichtelijk vijfstappenplan, waarin staat wat een professional het beste kan doen wanneer er een vermoeden bestaat van huiselijk geweld of kindermishandeling.

De SKOFV dient over een Meldcode Huiselijk Geweld en kindermishandeling te beschikken. De SKOFV maakt gebruik van het basismodel meldcode. Deze Meldcode is door de SKOFV vastgesteld.

Met het aangaan van deze verplichting leidt de meldcode professional door het proces, vanaf het eerste vermoeden tot aan het moment dat hij of zij moet beslissen over het doen van een melding. Het doel van de verplichting is dat sneller en adequater wordt ingegrepen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Bij signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling, wordt van de scholen verwacht de volgende vijf stappen te doorlopen/ toe te passen

1. In kaart brengen van signalen.
2. Collega('s) consulteren en zo nodig het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) of het Steunpunt Huiselijk Geweld raadplegen.
3. Praten met de ouder.
4. De aard van huiselijk geweld of kindermishandeling wegen.
5. Beslissen: hulp organiseren of melden.

Zie ook: de Meldcode App. De Meldcode App helpt professionals in te grijpen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. De App behandelt de 5 stappen van de meldcode en biedt de mogelijkheid direct met de juiste instanties in contact te treden.

<http://itunes.apple.com/nl/app/meldcode/id431602913?mt=8>

Een recht en geen plicht?

In de Wet meldcode spreekt men van een meldrecht, dus NIET een meldplicht. Een meldplicht voegt niets toe aan een goed en breed toegepaste verplichte meldcode. Het handelen van professionals staat centraal. Soms kan een professional, na het zorgvuldig doorlopen van de stappen besluiten niet te melden. Bijvoorbeeld wanneer hij met zijn organisatie of praktijk de cliënt voldoende denkt te kunnen beschermen, door zelf hulp te organiseren.

**Meldcode Huiselijk
Geweld en
Kindermishandeling**

Inhoudsopgave

Vaststelling Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Deel 1: het doel, de reikwijdte en de functies van de meldcode

- Begripsomschrijving van huiselijk geweld en kindermishandeling

Deel 2: beschrijving van de stappen die de SKOFV van personeelsleden vraagt, als zij kindermishandeling of huiselijk geweld signaleren

- Verantwoordelijkheden van de SKOFV in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Deel 3 Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

- Algemene zwijgplicht
- Paradox van de geheimhoudingsplicht
- Vragen van toestemming
- Conflict van plichten

Stappenplan

Sociale kaart van de SKOFV

Bijlage 1:

Signalenlijst huiselijk geweld / kindermishandeling (4-12 jaar)

Bijlage 2:

Observatiepunten

Bijlage 3:

Handelingsprotocol

Meldcode bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van Stichting Katholiek Onderwijs Flevoland-Veluwe (SKOFV)

Overwegende

- dat de SKOFV verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij de SKOFV op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij alle contacten met de leerlingen attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat de SKOFV een meldcode wenst vast te stellen zodat de medewerkers die binnen de SKOFV werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat de SKOFV in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis). Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder medewerker in deze code wordt verstaan: de medewerker die voor de SKOFV werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de basisschool zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder leerling in deze code wordt verstaan: de leerling aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent.

In aanmerking nemende

- de Wet maatschappelijke ondersteuning
- de Wet op de jeugdzorg
- de Wet bescherming persoonsgegevens
- de Wet op het primair onderwijs
- SKOFV gedragscode
- het privacyreglement van de SKOFV

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

Deel 1: het doel , de reikwijdte en de functies van de meldcode

De SKOFV meldcode heeft tot doel personeelsleden te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze SKOFV meldcode bevat een stappenplan. Dit stappenplan leidt de personeelsleden stap voor stap door het proces vanaf het moment dat hij signaleert tot aan het moment dat hij eventueel een beslissing neemt over het doen van een melding.

De stappen maken de personeelsleden duidelijk wat er van hem wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en hoe hij, rekening houdend met zijn beroepsgeheim, op een verantwoorde wijze komt tot een besluit over het doen van een melding. Deze ondersteuning van personeelsleden in de vorm van het stappenplan, levert, zo mag worden verwacht, een bijdrage aan een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

De SKOFV zal, als zij aan toezicht door de inspectie is onderworpen, door de inspectie kunnen worden aangesproken op:

- het beschikken over een meldcode
- het scheppen van de randvoorwaarden waardoor de personeelsleden die binnen een organisatie werkzaam zijn, de meldcode in een veilig werkklimaat kunnen toepassen.

Individuele personeelsleden binnen de organisatie kunnen worden aangesproken op de feitelijke toepassing van het stappenplan in de SKOFV meldcode bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. Zo zal in een onderzoek naar aanleiding van een bepaalde casus op schoolniveau worden bekeken of er een meldcode aanwezig is en of de organisatie zich voldoende heeft ingespannen om de meldcode te laten 'werken'. Het handelen van de betreffende personeelsleden kan worden getoetst aan het stappenplan van de code.

Begripsomschrijving van huiselijk geweld en kindermishandeling

Huiselijk Geweld

Onder huiselijk geweld wordt het volgende verstaan:

'Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Geweld betekent in dit verband aantasting van de persoonlijke integriteit. Onderscheid wordt gemaakt tussen geestelijk en lichamelijk geweld (waaronder seksueel geweld)'.

In deze SKOFV meldcode gaat het om huiselijk geweld, waarbij kinderen en jongeren betrokken zijn. Dit betekent, dat de meest voorkomende signalen betrekking zullen hebben op het getuige zijn van geweld en het slachtoffer zijn van kindermishandeling. Kinderen die opgroeien in een gewelddadig gezin voelen de spanning, horen de kreten, zien de verwondingen, willen tussenbeide springen en kunnen daardoor ernstige psychische schade oplopen. Naast het getuige zijn van geweld in de thuissituatie kunnen kinderen ook zelf het slachtoffer zijn van het geweld. De volgende vormen van mishandeling worden kort toegelicht.

Vormen van mishandeling

- *lichamelijke mishandeling:*
het kind wordt geslagen, geschopt, geknepen, gebrand en dergelijke;
- *psychische mishandeling:*
het kind wordt afgewezen, geterroriseerd, aangezet tot afwijkend en/of antisociaal gedrag, gepest, getreiterd, gekleineerd; aan het kind worden extreem hoge eisen gesteld, een juiste vorm van onderwijs wordt onthouden;

- *seksuele mishandeling:*

het kind wordt gedwongen seksuele handelingen te ondergaan, seksuele handelingen uit te voeren, getuige te zijn van seksuele handelingen van anderen of wordt gedwongen te kijken naar pornografisch materiaal;

- *lichamelijke verwaarlozing:*

het kind wordt (medische) verzorging en/of veiligheid onthouden, het kind krijgt onvoldoende voedsel en kleding;

- *psychische verwaarlozing:*

het kind wordt geestelijk verwaarloosd, geïsoleerd, genegeerd; koestering wordt onthouden en er is nooit aandacht of tijd voor het kind.

Vaak komen verschillende vormen van mishandeling tegelijkertijd voor.

Kindermishandeling is:

- elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige **interactie** van fysieke, psychische of seksuele aard,
- die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van **afhankelijkheid** of **onvrijheid** staat, **actief** of **passief**, opdringen
- waardoor ernstige **schade** wordt of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychische letsel. Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs. (Wetsontwerp Wet op de jeugdzorg 2004)

Deel 2: beschrijving van de stappen die de SKOFV van personeelsleden vraagt, als zij kindermishandeling of huiselijk geweld signaleren

De stappen gaan in op het proces vanaf het moment dat er signalen zijn. Signaleren is een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van de personeelsleden die binnen de SKOFV werkzaam zijn. Het signaleren is geen stap, maar een grondhouding die in ieder contact met ouders, leerlingen, etc. wordt verondersteld.

De stappen wijzen de personeelsleden de weg als zij menen dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling.

De stappen die worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Deze volgorde is niet dwingend. Het gaat erom dat personeelsleden op enig moment in het proces alle stappen heeft doorlopen, voordat hij besluit om een melding te doen. Stappen kunnen ook meerdere malen worden gezet, bijvoorbeeld advies inwinnen.

Verantwoordelijkheden van de SKOFV in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt de SKOFV er zorg voor dat directie, bestuur en/of leidinggevenden:

- binnen de organisatie en in de kring van medewerkers bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluiten op de werkprocessen binnen de organisatie;
- ervoor zorgen dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- afspraken maken over de wijze waarop de SKOFV zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.
- beschermd worden tegen ongewenst gedrag. Daarvoor neemt het bestuur een abonnement af van de Hulpverleningsdienst Flevoland (HVDF), bureau Voorkoming Kindermishandeling (VKM) voor het inzetten van externe vertrouwenspersonen en ondersteuning van het team in voorkomende gevallen.

Deel 3 Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

Algemene zwijgplicht

Iedere medewerker die individuele hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt heeft een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de medewerkers om, kort gezegd, geen informatie over de leerlingen aan derden te verstrekken, tenzij de ouder hem daarvoor toestemming heeft gegeven.

Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de leerling het vertrouwen te geven dat hij vrijuit kan spreken.

De zwijgplicht geldt bijvoorbeeld voor maatschappelijk werkers, leerkrachten/intern begeleiders, ouderenwerkers, jeugdhulpverleners, medisch hulpverleners, medewerkers in de kinderopvang en in peuterspeelzalen. Het beroepsgeheim geldt ook voor begeleiders en hulpverleners van de reclassering en van justitiële (jeugd) inrichtingen, al maakt het gedwongen kader van het strafrecht in sommige gevallen een zekere inbreuk op de zwijgplicht.

De hierboven beschreven algemene zwijgplicht voor hulpverleners en begeleiders is niet specifiek opgenomen in een bepaalde wet, maar wordt afgeleid uit de privacybepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (artikel 8) en uit de Grondwet (artikel 10). Deze bepalingen worden nog eens ondersteund door artikel 272 Wetboek van Strafrecht dat een verbod bevat op het verbreken van geheimen die aan de beroepskracht zijn toevertrouwd.

Paradox van de geheimhoudingsplicht

Er doet zich bij de omgang met de zwijgplicht een zekere paradox voor. De zwijgplicht is hét instrument bij uitstek om er voor te zorgen dat leerlingen en ouders naar de school toe komen en ook bereid zijn om open over hun zorgen te spreken. Ze mogen er immers op vertrouwen dat hun verhaal niet zomaar elders terecht komt. Maar een te rigide omgang met het beroepsgeheim kan tot gevolg hebben dat een leerling die dringend hulp nodig heeft juist niet geholpen wordt omdat de school meent dat hij vanwege zijn beroepsgeheim niet in mag grijpen. Al met al is de omgang met het beroepsgeheim een vorm van evenwichtskunst: geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking van het geheim waar nodig.

Vragen van toestemming

Bij het verstrekken van gegevens van een leerling aan een ander, dus ook bij het doen van een melding aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of aan het Steunpunt Huiselijk Geweld, geldt als hoofdregel dat de school zich inspant om toestemming voor zijn melding te krijgen. Geeft de ouder zijn toestemming, dan kan een melding worden gedaan. Weigert de ouder ondanks de inspanning van de school zijn toestemming, dan houdt het niet op maar maakt de school een nieuwe afweging (zie ook conflict van plichten).

NB1: De Wet bescherming persoonsgegevens bepaalt dat een cliënt vanaf zijn 16e jaar zelf toestemming geeft aan een beroepskracht voor het verstrekken van zijn gegevens aan een ander (al dan niet in de vorm van het doen van een melding). De Wet op de jeugdzorg en de Wet inzake de geneeskundige behandelingsovereenkomst geven een cliënt dit recht zelfs al vanaf zijn 12e jaar. Toch moet over een melding, als het gaat om een cliënt vanaf 12 of 16 jaar die nog thuis woont, ook gesproken worden met zijn ouders. Want bij de melding worden doorgaans niet alleen gegevens over de jongere verstrekt maar ook over zijn ouder(s).

NB2: Van het vragen van toestemming kan worden afgezien in verband met de veiligheid van de cliënt, van de beroepskracht of die van anderen.

Conflict van plichten

Zo oud als de zwijgplicht is ook de notie dat een beroepskracht door zijn beroepsgeheim in de knel kan komen. Er kunnen zich situaties voordoen waarin de school alleen door te spreken zijn leerling kan helpen, terwijl hij voor dit spreken geen toestemming krijgt. Er kan in dat geval sprake zijn van een conflict van plichten. De plicht om te zwijgen vanwege het beroepsgeheim botst met de plicht om de leerling te helpen juist door met een ander over hem te spreken. Het gaat dan altijd om een leerling die zich in een ernstige situatie bevindt en die alleen kan worden geholpen door een ander bij de aanpak te betrekken.

In de (tucht)rechtspraak wordt in geval van een conflict van plichten erkend dat een school ook zonder toestemming van de ouder over hem mag spreken. Uiteraard moet een dergelijk besluit om de zwijgplicht te doorbreken zorgvuldig worden genomen.

Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming:

- 1 Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van mijn leerling of van zijn gezin behartigen?
- 2 Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
- 3 Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de ouder te vragen of te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die hem kan helpen?
- 4 Zijn de belangen van de ouder die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de leerling heeft bij mijn zwijgen?
- 5 Als ik besluit om te spreken aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Stappenplan

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Observeer
- Onderzoek naar onderbouwing
- Gesprek met ouders: delen van de zorg
- Benaderen contactpersoon
- Overweeg registratie in de Verwijsindex Risicjongeren Verino/ Esar

Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen

Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)

- Consulteer interne en externe collega's tijdens:
 - groepsbespreking
 - zorgteam
 - zorgadviesteam (ZAT)
 - Centrum voor Jeugd en Gezin
- Bilateraal overleg met jeugdarts, sociaal verpleegkundige intern begeleider of andere betrokkenen, bijv. leerplichtambtenaar
- Consulteer ook het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
- Uitkomsten consultaties bespreken met ouders
- Overweeg registratie in de Verwijsindex Risicjongeren Verino/ Esar

Stap 3: Gesprek met de ouder

- Gesprek met de ouder: delen van de zorg

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

- Weeg risico, aard en ernst van de kindermishandeling of huiselijk geweld..

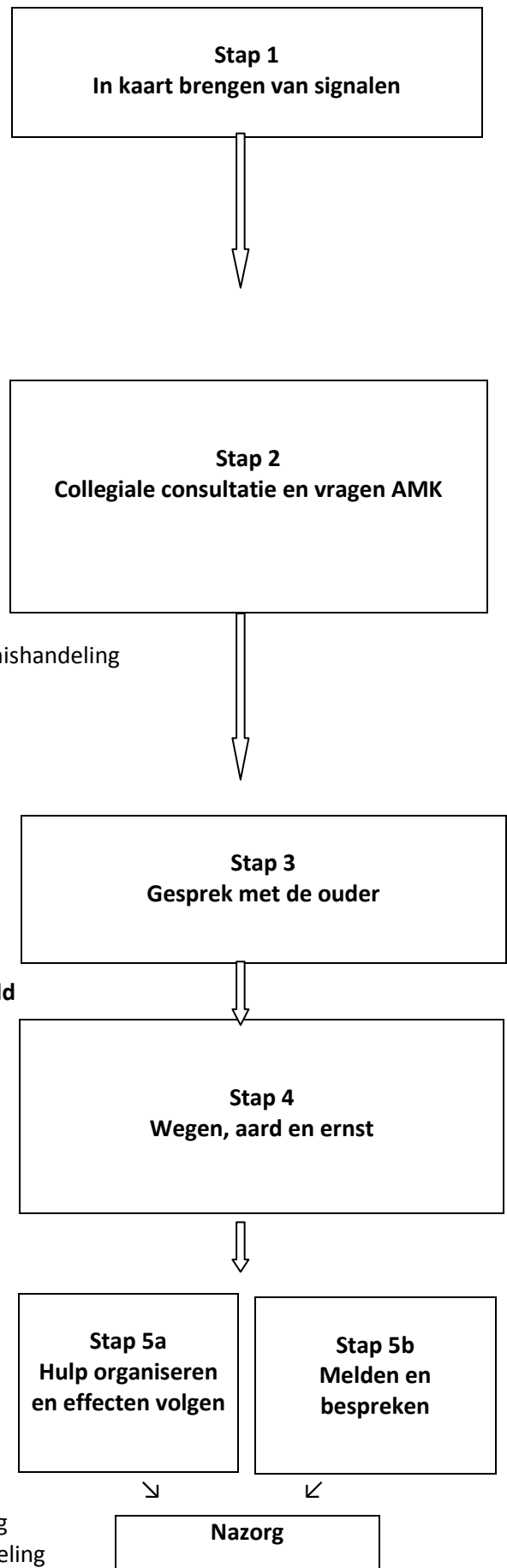
Vraag het AMK hierover een oordeel te geven.

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

- Bespreek uw zorgen met de ouder
- Organiseer hulp door ouder en leerling door te verwijzen naar Bureau Jeugdzorg
- Monitor of ouder en leerling hulp krijgen
- Volg de leerling

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder

- Bespreek met de ouder uw voorgenomen melding
- Meld bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

Nazorg: te denken valt aan huidige stand van zaken, kind blijven volgen, eventueel overleggroep bijeenroepen +extra maatregelen overwegen

Sociale kaart van de SKOFV

Organisatie : Politie alarmnummer
Telefoonnummer : 112

Organisatie :

- **Stichting Bureau Jeugdzorg Flevoland**
Maerlant 16 b
Postbus 1011
8200 BA Lelystad
(0320) 26 71 00
- **Bureau Jeugdzorg Almere**
Haagbeukweg 149
1318 MA Almere (Parkwijk)
(036) 548 69 69
- **Bureau Jeugdzorg Lelystad**
Maerlant 16b
8224 AC Lelystad
(0320) 267 100
- **Bureau Jeugdzorg Dronten**
De Helling 15
8251 GH Dronten
(0321) 38 25 42
- **Bureau Jeugdzorg Gelderland is georganiseerd in zeven regio's:**
Regio Noordwest-Veluwe, kantoor in Harderwijk, tel. 0341 - 42 71 44
Regio Oost-Veluwe en Midden-IJssel, kantoor in Apeldoorn en Zutphen, tel. 055 - 578 61 30
Regio West-Veluwe, kantoor in Ede, tel. 0318 - 69 12 52
Regio Arnhem, kantoor in Arnhem, tel. 026 - 355 07 00
Regio Achterhoek, kantoor in Doetinchem en Groenlo, tel. 0314 - 34 04 38
Regio Rivierenland, kantoor in Tiel, tel. 0344 - 63 44 59.
Regio Nijmegen, kantoor in Nijmegen, tel. 024 - 328 74 00.

Voor advies en onderzoek bij vermoedens van mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik van kinderen kun je bellen met het Advies & Meldpunt Kindermishandeling, tel. 0900 - 123 123 0.

- **Bureau Jeugdzorg Flevoland - Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) Lelystad**
Maerlant 16B 8224 AC LELYSTAD
0900 1231230
- **Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) Flevoland Almere**
Boomgaardweg 4

1326 AC ALMERE
Postbus 1601
1300 BP ALMERE ,
0900 123 12 30

- **GGD Flevoland**
Bureau Voorkoming Kindermishandeling (VKM)
Contactpersoon / coördinator: Anneke Janssen
Centraal postadres
Postbus 1120
8200 BC Lelystad
(0320) 276211

Bezoekadres Almere

Boomgaardweg 4
1326 AC ALMERE
Postadres
Postbus 1601
1300 BP ALMERE
(036) 5357300

Bezoekadres Lelystad

Noorderwagenstraat 2
8223 AM LELYSTAD
Postadres
Postbus 1120
8200 BC LELYSTAD
(0320) 276211

Bezoekadres Dronten

Installatieweg 34
8251 KP Dronten
(088)0029920

- **Algemeen Maatschappelijk Dienst Flevoland**
Postadres:
Postbus 1034
8200 BA Lelystad
(0320) 211700

Bijlage 1: Signalenlijst huiselijk geweld / kindermishandeling (4-12 jaar)

Voorwoord

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk **stressindicatoren**, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling en huiselijk geweld (echtscheiding, overlijden van een familielid, enz.). Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen!

Signalenlijst huiselijk geweld / kindermishandeling (4-12 jaar)

1. Lichamelijke signalen

- wit gezicht (slaaptekort)
- hoofdpijn, (onder)buikpijn
- blauwe plekken, schaafplekken, brandwonden, gebroken ledematen
- slecht verzorgd er uit zien
- geslachtsziekte
- jeuk of infectie bij vagina en anus
- urineweginfecties
- vermageren of dikker worden
- pijn in bovenbenen, samengeknepen bovenbenen
- houterige lichaamsbeweging
- niet zindelijk (urine / ontlasting)
- zwangerschap
- lichamenlijk letsel
- achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling

2. Gedragssignalen

- somber, lusteloos, in zichzelf gekeerd
- eetproblemen
- slaapstoornissen
- schrikken bij aanraking
- hyperactief
- agressief
- plotselinge gedragsverandering (stiller, extra druk, stoer, agressief)
- vastklampen of abnormaal afstand houden
- isolement tegenover leeftijdgenoten
- zelfvernietigend gedrag (bv. haren uittrekken, praten over dood willen, suïcidepoging)
- geheugen en concentratiestoornissen
- achteruitgang van leerprestaties
- overijverig
- zich aanpassen aan ieders verwachtingen, geen eigen initiatief
- extreem zorgzaam en verantwoordelijk gedrag
- verstandelijk reageren, gevoelens niet tonen (ouwelijk gedrag)

- geseksualiseerd (“verleiden”) gedrag, seksueel getint taalgebruik
- opvallend grote kennis over seksualiteit (niet passend bij de leeftijd)
- verhalen of dromen over seksueel misbruik, soms in tekeningen
- geen spontaan bewegingsspel
- moeite met uitkleden voor gymles of niet meedoen met gym
- spijbelen, weglopen van huis
- stelen, brandstichting
- verslaving aan alcohol of drugs

3. Kenmerken ouders / gezin

- ouder troost kind niet bij huilen
- ouder klaagt overmatig over kind, toont weinig belangstelling
- ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- ouder is zelf mishandeld of heeft psychiatrische- of verslavingsproblemen
- ouder gaat steeds naar andere artsen / ziekenhuizen (‘shopping’)
- ouder komt afspraken niet na
- kind opeens van school halen
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- ‘multi-probleem’ gezin
- ouder die er alleen voorstaat
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- isolement
- vaak verhuizen
- sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- veel ziekte in het gezin
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

- agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige jongeren, m.n. jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes / zusjes te slaan), agressie naar medeleerlingen, leeftijdgenoten, agressie en wreedheid naar dieren
- alcohol- of drugsgebruik
- opstandigheid, angst, depressie
- negatief zelfbeeld
- passiviteit en teruggetrokkenheid, verlegenheid
- gebrek aan energie voor schoolactiviteiten
- zichzelf beschuldigen
- suicidaliteit
- sociaal isolement: proberen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting proberen te vinden met leeftijdsgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen)
- gebrek aan sociale vaardigheden
- vaak wordt de verkeerde diagnose, ADHD, gesteld

Bijlage 2:
Observatiepunten

Vragen over 'opvallend gedrag van een leerling'

Nummer leerling(e): _____ jongen/meisje

Leeftijd/groep: _____

JGZ-medewerker: _____

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?
2. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?
3. Het opvallende gedrag bestaat uit (zie ook bijlage 2):
4. Hoe is de verhouding tot de medeleerlingen?
5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?
6. Hoe is de verhouding tot vrouwelijke/mannelijke leerkrachten?
7. Hoe is het contact tussen de school en de ouders?
8. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.
9. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?
10. Zijn er opvallende veranderingen in de schoolresultaten?

Volgens de Wet op Persoonsregistraties hebben ouders het recht op inzage en correctie in het dossier van hun kind. Daarom dienen gegevens in het dossier zorgvuldig en zo objectief mogelijk te worden beschreven. Persoonlijke werkaantekeningen zijn geen onderdeel van het dossier en niet ter inzage voor ouders. Het is daarom belangrijk zeer zorgvuldig om te gaan met deze werkaantekeningen. Zet deze niet op naam. Zodra het mogelijk is, vernietigt u ze.

Bijlage 3: Handelingsprotocol

Naam van de school, locatie:

Datum:

Fases	Wat te doen		Door wie	Tijdpad	
SIGNALEER EN BESPREEK	Bespreek uw zorgen met de leerling en zijn ouders Maak een logboek en vul dat in	Gesprek met de ouders			
		Gesprek met de leerling			
OVERLEG	Overleg met een deskundige collega en/of met iemand van het AMK of het Advies Steunpunt Huiselijk Geweld Maak van elke actie (gesprek, overleg, onderzoek enzovoort) een verslag in het logboek	Intern overleg			
		Extern overleg/Zorg Advies Team			
		Plan van aanpak maken	Gesprek met de ouders		
			Gesprek met de leerling		
Onderzoek					
MELD	Meld (ernstige vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld bij het AMK of het Advies Steunpunt Huiselijk Geweld Vul het logboek in	Beslissing nemen op basis van informatie			
		Gesprek met de ouders			
		Zo nodig melden bij AMK			
		Zo nodig melden in SISA			
VOLG	Blijf de leerling volgen Vul het logboek in	Blijf de leerling volgen			
		Zo nodig contact met AMK			
		Evaluatie van het proces			
		Registratie voor het beleid			